

SECTORUL DE ASIGURĂRI DIN REPUBLICA MOLDOVA: CONSOLIDAREA PIEȚEI ȘI TENDINȚE DE DIGITALIZARE

CRISTINA UNGUR,
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

GHEORGHE CUCIUREANU,
INSTITUTUL DE DEZVOLTARE A SOCIETĂȚII
INTERNAȚIONALE

ASIGURĂRILE REPREZINTĂ UN SECTOR SEMNIFICATIV AL PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE DIN REPUBLICA MOLDOVA. FUNCȚIA PRINCIPALĂ A ASIGURĂRILOR CONSTĂ ÎN GESTIONAREA RISCURILOR, IAR GESTIONAREA CORECTĂ A RISCURILOR CONTRIBUIE LA DEZVOLTAREA ECONOMICĂ, MENȚINEREA STABILITĂȚII FINANCIARE ȘI CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI.

Dezvoltarea sectorului de asigurări în baza proprietății private a început în Republica Moldova în anul 1993, odată cu adoptarea primei legi în domeniu [6]. Pe parcursul anilor acest sector a suferit modificări și perfecționări, devenind o importantă componentă economică. Având în vedere însemnătatea lui pentru asigurarea continuității proceselor de producție și pentru alimentarea cu resurse financiare pe termen lung a sectoarelor economice, ne-am propus să analizăm în studiul nostru tendințele sectorului de asigurări din Republica Moldova,

luând, în principiu, ultimul deceniu ca perioadă de cercetare. În acest scop, au fost colectate și prelucrate date din diferite surse: Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), instituția din Republica Moldova care supraveghează piața de asigurări, OECD, ASF, rapoartele internaționale privind asigurările, actele normative naționale ș.a. La efectuarea analizei s-au utilizat indicatori folosiți pe plan internațional și s-a încercat compararea valorilor acestora în Republica Moldova cu cele din alte țări.

Numărul participanților pieței de asigurări din Republica Moldova denotă fluctuații semnificative datorate schimbării cadrului regulator, în special a cerințelor privind capitalul minim și rezervele obligatorii. Actualmente, pe piață activează 15 companii de asigurare, 71 de brokeri de asigurare/reasigurare și 39 de agenți bancassurance (Fig.1).

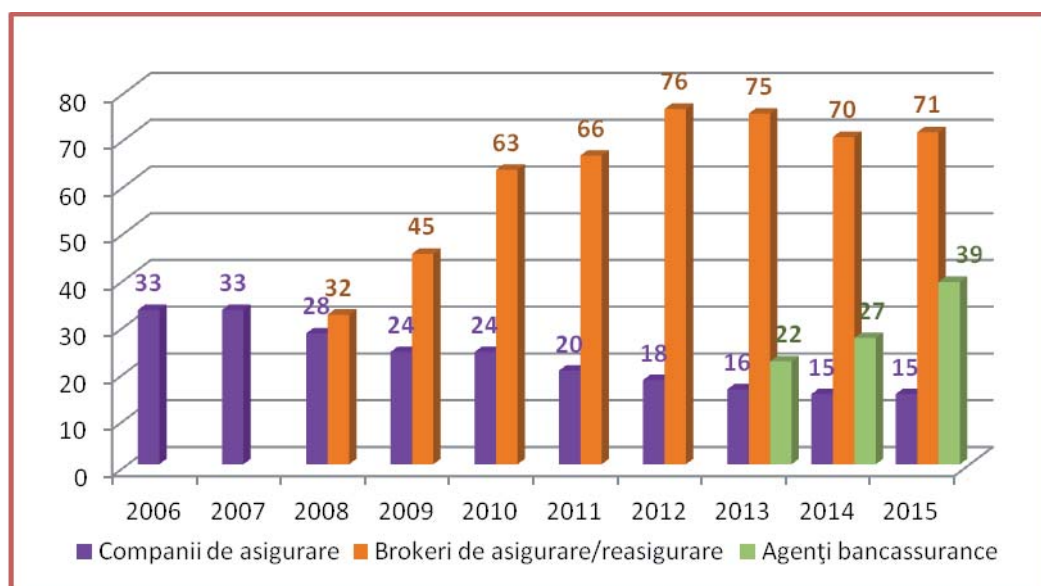

Figura 1. Numărul participanților profesioniști pe piața de asigurări din Republica Moldova

Sursa: Elaborat de autori în baza [2]

După cum se observă, numărul companiilor de asigurare care activează pe piața de asigurări a scăzut de peste două ori în ultimul deceniu. Această tendință a fost determinată în principal de instituirea noilor reguli pe piața de asigurări prin Legea din 2006 [7]. Principala cerință la care nu s-au putut conforma multe dintre companiile de asigurări era cea de majorare a capitalului social până la nivelul minim de 15 mil. lei pentru asigurătorii care practică activitate în categoria „asigurări generale” și 22,5 mil. lei pentru cei care practică activitate în categoria „asigurări de viață”. Totodată, noile condiții legislative au impus reorganizarea prin transformare a societăților de asigurări din societate cu răspundere limitată în societate pe acțiuni. Noua Lege a permis instituirea noilor servicii de asigurare și, deci, diversificarea portofoliului de asigurări, astfel apărând inițial brokerii de asigurări/reasigurări, iar ulterior și agenții de bancassurance.

Penetrarea și densitatea asigurărilor. Gradul de penetrare al asigurărilor în economie este un indicator sintetic care arată contribuția sectorului de

asigurare la crearea produsului intern brut (PIB) și care se calculează ca raport între volumul primelor de asigurare brute directe și PIB. În Republica Moldova, valoarea acestui indicator a scăzut de la 1,36% (2007) până la 1,01% (2015). O penetrare atât de mică arată că importanța sectorului nu este percepută încă de autorități și de populație, demonstrându-se astfel că în domeniul asigurărilor există un potențial nevalorificat. Acest lucru este confirmat de experiența altor țări, în care gradul de penetrare al asigurărilor în PIB poate ajunge la 20-40% (Fig.2). Densitatea asigurării se exprimă ca prime de asigurare brute directe încasate pe cap de locuitor. Valoarea acestui indicator în Republica Moldova a crescut continuu ajungând la 345 lei / locuitor (circa 17,5 USD), în 2015. În comparație cu alte țări, se observă un nivel scăzut de dezvoltare al industriei asigurărilor din țara noastră. Indicatorul ne mai arată că nivelul de cultură și educație financiară a populației este încă destul de redus și cetățenii nu realizează importanța gestionării riscurilor prin cedarea lor către companiile de asigurare.

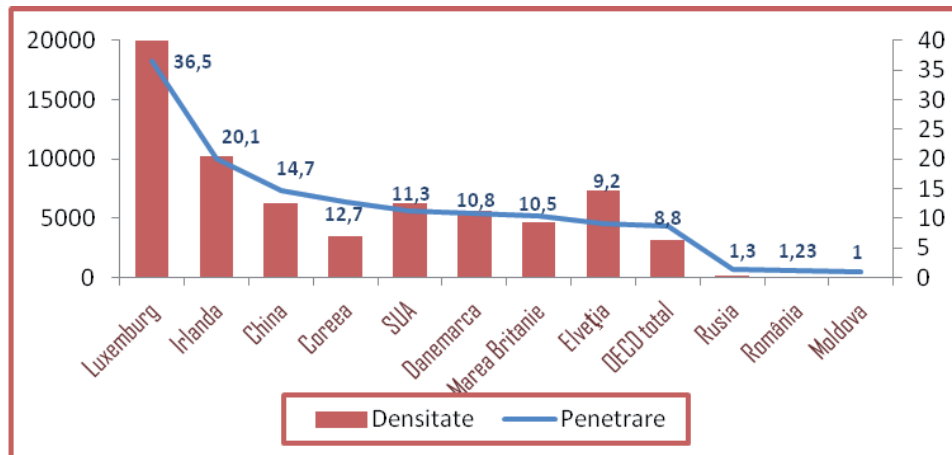

Figura 2. Principalii indicatori ai pieței de asigurări din R. Moldova comparativ cu alte țări, anul 2015

Sursa: Elaborat de autori în baza [8; 2]

După dimensiunea pieței, Republica Moldova este, de asemenea, la coada clasamentului mondial. Volumul primelor brute subscrise de asigurătorii din țara noastră constituie doar 0,005% din cel al UE-15 și doar 3,81% din cel al României. Chiar dacă principalii indicatori ai pieței asigurărilor de la noi sunt cu mult în urma mediei globale, totuși merită apreciat caracterul constant al evoluției pieței, care se reflectă prin volumul primelor subscrise încasate, dar și prin mărirea activelor nete (Fig.3). Industria asigurărilor a înregistrat cele mai spectaculoase creșteri în perioada de după modificarea cadrului de reglementare din anul 2006.

În anul 2013 a fost înregistrată o scădere bruscă a volumului activelor nete pe piață, ceea ce poate fi explicat prin obligația asigurătorilor de a-și majora capitalul social, cerință care, în 2012, a ajuns în ultima etapă de realizare. În anul 2016, piața de asigurări din Republica Moldova își reia ritmurile de creștere înregistrate până la 2014, nivelul de prime brute subscrise depășind valoarea de 1,4 miliarde lei. De menționat că sectorul de asigurare este interconectat cu alte sectoare financiare, aceasta fiind și cauza repercusiunilor crizei bancare din Republica Moldova de acum trei ani (2014) asupra pieței de asigurări.

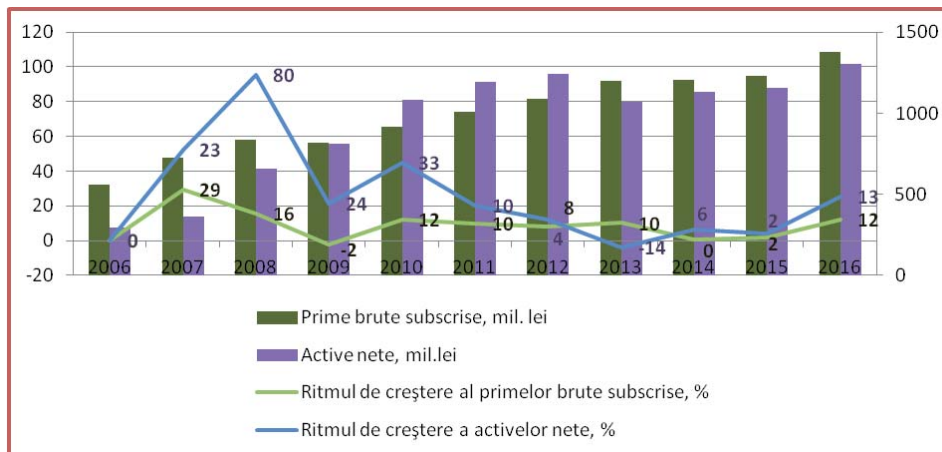

Figura 3. Evoluția pieței de asigurări din Republica Moldova în perioada anilor 2006 – 2015

Sursa: Elaborată de autori în baza [2]

Profitabilitatea sectorului atestă fluctuații majore. Odată cu scăderea numărului de companii, în anul 2012, au început să scadă și profiturile. După ce pe piața din Republica Moldova au rămas doar companiile puternice, care s-au putut conforma cerințelor legale, aceasta a început a înregistra un nivel constant de profit (Fig.4). Se atestă o fortificare a pieței care este demonstrată și prin volumul subscrierilor per companie. Un număr mai mic de companii, în 2016, reușește să obțină de 5 ori mai multe prime decât în 2006. Acest lucru se datorează și creșterii

numărului de brokeri de asigurare care au extins serviciile de asigurare în țară și au lărgit astfel piața de desfacere a serviciilor. Companiile cu cele mai mari profituri din Republica Moldova, conform rezultatelor pentru anul 2016 [2], sunt Grawe Carat Asigurări SA, care a obținut aproape jumătate din profitul înregistrat pe piață în anul 2016, Klassika Asigurări SA și Moldasig SA, care a fost leader în anii 2014 și 2015. Analiza indicatorilor de activitate ai diferitor companii sugerează însă prezența concurenței neloiale și existența tendințelor de monopolizare a pieței.

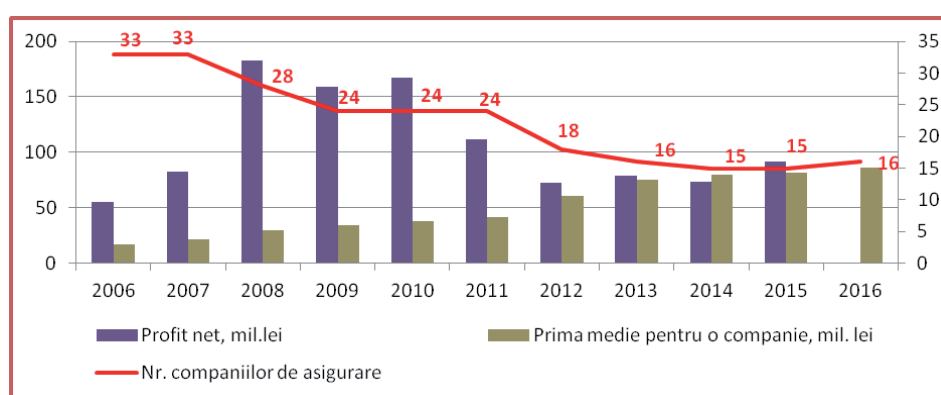

Figura 4. Profitabilitatea sectorului de asigurări din Republica Moldova

Sursa: Elaborată de autori în baza [2] (pe anul 2016 profitul nu este prezentat)

Structura agregată a portofoliului de asigurare a companiilor din Republica Moldova denotă preponderența asigurărilor obligatorii. Cele mai populare asigurări se dovedesc a fi asigurările de răspundere civilă auto, care dețin o cotă de 48% din totalul primelor subscribe. Cea mai mică cotă în portofoliul de asigurare o dețin asigurările benevole, printre care și asigurările de viață, sănătate și bunuri. Se observă că populația apelează la companiile de asigurări doar în cazurile când aceasta este forțată de legislație. Comparativ cu țările europene, în care asigurările de viață au o pondere de 66% din portofoliu, în Republica Moldova puțin peste 6% sunt polițe de asigurare de viață, iar 93,6% sunt asigurări generale (Fig.5). Dezvoltarea slabă a asigurării de viață în Republica Moldova este cauzată nu doar de modesta inițiere a populației în problema asigurărilor, aceasta nefiind la curent cu modul în care

trebuie să-și gestioneze riscurile, dar și de faptul că în conștiința populației a rămas încă încrederea în stat ca asigurător. Totodată, nici sistemul de pensio-nare nu este reformat astfel încât să fie diversificate riscurile în asigurarea cu pensie. Statul și-a monopolizat dreptul de a gestiona banii acumulați fără a ceda o parte din obligațiunile sale, deși deseori au fost înregistrate eșecuri. Încă un motiv ar fi că asigurările de viață necesită investiții mari și implică riscuri majore, astfel companiile nu se lasă antrenate atât de ușor în acest sector, care este unul strategic. Astăzi în Republica Moldova doar 2 companii oferă servicii de asigurări de viață. Având în vedere tendințele din țările dezvoltate, putem presupune că asigurările de viață vor deveni tot mai populare și la noi, acest sector având mari perspective de dezvoltare și posibilități de acumulare a veniturilor din investiții.

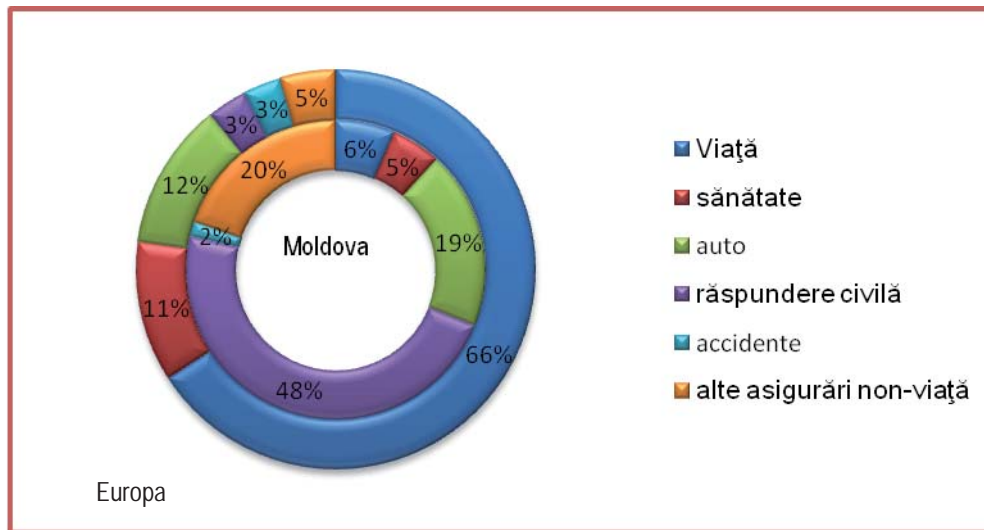

Figura 5. Portofoliul companiilor de asigurări din R. Moldova și din Europa, anul 2016

Sursa: Elaborat de autori în baza [2; 5, p.12]

Atractivitatea sectorului de asigurări din Republica Moldova pentru investitorii străini se exprimă prin volumul investițiilor străine în capitalul social al companiilor moldovenești. Conform datelor disponibile, valoarea totală a capitalului social înregistrat la finele anului 2015 de către societățile de asigurare a constituit 525,7 mil. lei, majorându-se cu 20,2 mil. lei (4%) față de valoarea acestuia la finele anului precedent. Investițiile persoanelor nerezidente în capitalul social al asigurătorilor autohtoni au constituit 184,8 mil. lei, la finele anului 2015, în creștere cu 51,0 mil. lei față de anul 2014. Principalele țări investitoare în sectorul de asigurări de la noi sunt Austria cu o cotă de 58% din totalul investițiilor străine, urmată de Marea Britanie (23%), Cipru (8%) și Olanda (7%). Cota persoanelor nerezidente în totalul capitalului social achitat al societăților de asigurare reprezintă 35% [2].

Modificările legislative, orientate spre ajustarea cadrului legislativ la rigorile Uniunii Europene, în special Legea cu privire la asigurări în 2006 și Strategia de dezvoltare a pieței financiare nebankare pentru 2011-2014 [9] au permis dezvoltarea infrastructurii de funcționare și oferirea produselor de asigurare mai calitative. Criteriile dure de activitate pentru participanți au înlăturat de pe piață companiile nesigure. Totodată, prin introducerea unor reguli clare de joc, a sporit gradul de încredere a

investitorilor străini. La aceasta a contribuit și alegerea vectorului european de dezvoltare, după anul 2009. Schimbările produse în mediul economic și financiar au condus la o nouă abordare, orientată spre transparență, protecția consumatorului, educație financiară și, nu în ultimul rând, la standarde de înalt profesionalism în activitatea de asigurare. Astfel, investitorii din Europa au obținut încrederea că pot investi în Republica Moldova.

Dintre alte tendințe identificate în urma analizei evoluției din ultimul deceniu menționăm dezvoltarea infrastructurii pieței de asigurări (guvernare corporativă, actuari și auditori certificați, funcționarea controlului intern și auditului intern, managementul adecvat al riscurilor), sporirea exigențelor față de participanții profesioniști privind pregătirea profesională în domeniu, conformarea la standardele internaționale de raportare, supravegherea bazată pe estimarea gradului de risc, dezvoltarea parteneriatului public-privat în domeniul asigurărilor, promovarea facilităților fiscale (inclusiv pentru serviciile de asigurare de viață). În același timp, se observă și aspecte negative, care țin de incertitudini macroeconomice, reglementarea prudențială insuficientă, asigurarea insuficientă a respectării legislației, insuficiența de personal calificat în domeniu ș.a.

Asigurarea de proprietate intelectuală se referă de fapt la un set de tipuri de asigurare în care obiec-

tul asigurat este asociat cu crearea, utilizarea sau comercializarea rezultatelor activității intelectuale, precum și cu furnizarea de consultanță și servicii de intermediere pe piața de proprietate intelectuală.

În statele dezvoltate asigurarea de proprietate intelectuală s-a dezvoltat încă de la sfârșitul secolului trecut, iar în prezent cele mai uzuale programe de asigurare se referă la:

- asigurarea venitului legat de dreptul exclusiv al deținătorului proprietății intelectuale (PI) de a utiliza PI;

- asigurarea cheltuielilor de judecată legate de protecția propriilor drepturi de PI;

- asigurarea cheltuielilor de judecată legate de apărarea în cazul unor acuzații din partea altor proprietari de PI [1].

În Republica Moldova, piața de asigurare de PI este o direcție nouă, nedezvoltată. Această situație se explică atât prin particularitățile pieței de asigurări, cât și prin problemele și structura economiei naționale. Companiile de asigurări din Republica Moldova s-au orientat spre tipurile de asigurări cele mai rentabile, mai ales că asigurarea PI comportă riscuri mai greu de evaluat și care pot conduce la pierderi mari pentru companii. Dintre alte cauze ale nedezvoltării asigurării de PI, menționăm:

- cultura insuficientă de PI, desconsiderarea frecventă a drepturilor de autor și a drepturilor de proprietate intelectuală;

- lipsa infrastructurii și a resursei umane pregătite în domeniu, inclusiv a brokerilor, a organizațiilor de expertiză, companiilor analitice și de consultanță;

- lipsa experienței în domeniul activității de brevetare a asiguratorilor naționali, dar și a unor metodologii unice de evaluare a PI și, respectiv, dificultatea stabilirii sumelor de asigurare;

- dezvoltarea insuficientă a activităților inovative în Republica Moldova.

Tendențele de creștere a costului informației și de digitalizare a ei necesită acțiuni de protecție și asigurare a securității economice, ceea ce va favoriza dezvoltarea asigurărilor de PI și în Republica Moldova. În același timp, trebuie să avem în vedere că asigurarea de PI a început să ia amploare în țările dezvoltate odată cu accelerarea proceselor inovative legate de crearea, utilizarea și comercializarea PI. Astfel, și în Republica Moldova ne putem aștepta ca dezvoltarea acestui tip de asigurări

să depindă de intensitatea proceselor inovative în economie și eficacitatea sistemului de protecție a PI.

Digitalizarea asigurărilor

Digitalizarea transformă radical industria de asigurări, generând noi produse, servicii și modele de afaceri. Această transformare forțează companiile de asigurări să acționeze rapid și să adopte noile tehnologii ca strategie de afaceri durabilă. Apariția Google, Facebook, a tabletelor digitale, a aplicațiilor și a telefoanelor inteligente a determinat o mare schimbare în comportamentul consumatorilor, în special în cerințele acestora. Transformarea digitală a industriei de asigurare reprezintă, fără îndoială, o oportunitate pentru dezvoltarea pieței de asigurare din Republica Moldova, dar este și o provocare pentru companiile de asigurare care trebuie să investească în implementarea softurilor și a mijloacelor necesare digitalizării.

În lume există multe inovații în domeniul asigurărilor care se datorează digitalizării societății în general. Un exemplu în acest sens este serviciul de asigurare pentru drone, care, la rândul lor, pot fi utilizate în inspecția riscurilor și evaluarea daunelor, inclusiv în sectorul agricol. Totodată, în ultimii ani tehnologia este tot mai conectată cu sănătatea. Accesoriile inteligente (wearables devices) ne monitorizează ritmul cardiac, calitatea somnului, distanța parcursă pe zi, iar, în multe țări, în cadrul unui contract de asigurare de sănătate, se iau în calcul datele acestor device-uri, care oferă clienților posibilitatea obținerii unor reduceri de preț [10].

Digitalizarea asigurărilor aduce schimbări prin oferirea următoarelor posibilități:

- analiza datelor despre clienți pentru o percepere mai bună a necesităților și riscurilor pieței;
- determinarea exactă a riscurilor de sănătate prin folosirea accesoriilor inteligente;
- transformarea serviciilor de asigurare într-o activitate inițiată de asigurător, nu de clientul care vine să ceară o asigurare;
- reducerea timpului de soluționare a cererilor datorită serviciilor de localizare (în special în cazul accidentelor rutiere);
- disponibilitatea non-stop pentru deservirea clienților;
- folosirea IoT senzorilor ca sistem de avertizare

pentru reducerea frecvenței și severității reclamațiilor ș.a.

Digitalizarea asigurărilor creează un șir de oportunități pentru dezvoltarea pieței: creșterea numărului de clienți, creșterea cererii; reducerea cheltuielilor ca urmare a lichidării filialelor și a reducerii numărului de angajați; diversificarea portofoliilor de servicii; creșterea eficienței funcțiilor back-office prin tranzacții mai rapide, mai transparente

și fără erori; îmbunătățirea relațiilor cu clienții prin utilizarea aplicațiilor de consultanță robotizată și chatbot ș.a.

Tendențele mondiale în domeniul asigurărilor reflectă o orientare clară spre digitalizare. Noile tehnologii informaționale se afirmă tot mai mult. La nivel global, 37,1% din consumatorii serviciilor de asigurare folosesc canalele digitale de acces la servicii cel puțin o dată în lună (Fig.6).

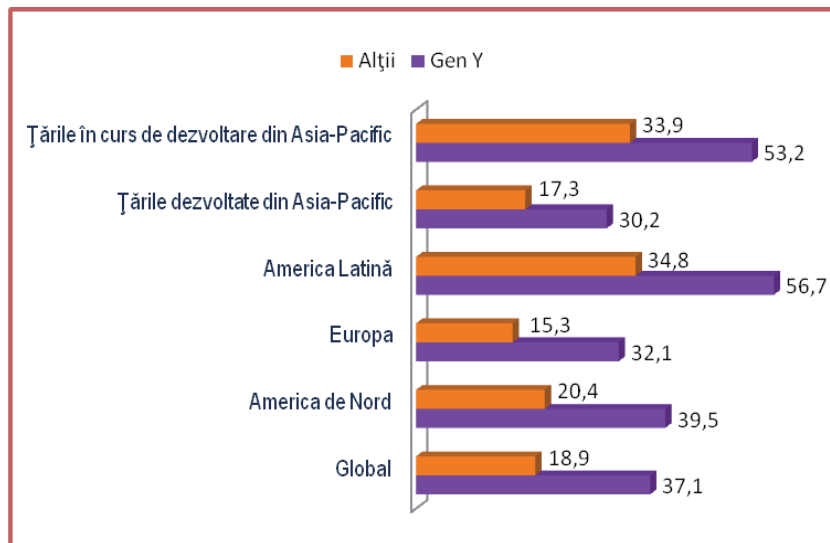

Figura 6. Consumatorii care folosesc canalele digitale minim o dată pe lună, după regiune și vârstă, %, 2015
Sursa: [11]. Notă: Gen Y – generație născută după 1981, profund implicată în tehnologia digitală

Căile tradiționale de răspândire a serviciilor de asigurare cedează tot mai mult pozițiile în fața

tehnologiilor digitale. Astfel, fiecare a 5-a poliță de asigurare din lume este cumpărată prin intermediul canalelor digitale (Fig.7).

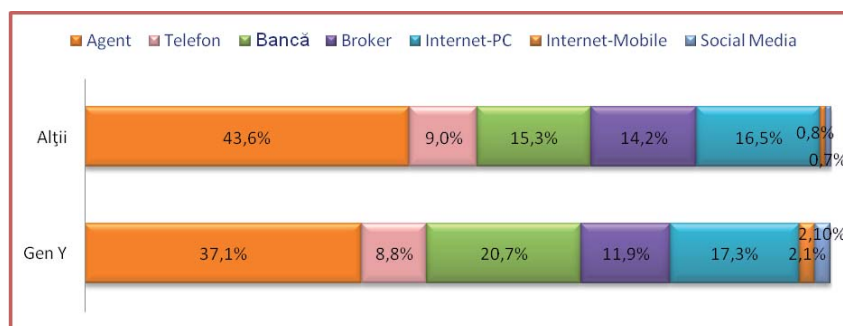

Figura 7. Căi de cumpărare sau reînnoire a polițelor de asigurare (%), 2015-2016

Sursa: [11]

În Republica Moldova, odată cu apariția internetului mobil la prețuri accesibile, fiecare persoană are posibilitatea să beneficieze de diferite tipuri de servicii direct de pe telefonul mobil în doar câteva secunde. Pe parcursul ultimilor ani, în Republica Moldova au apărut canale online de distribuire a serviciilor de asigurare. Au fost lansate portaluri care permit calcularea, procurarea și achitarea polițelor de asigurare prin Internet. Totodată, aceste portaluri conțin chatbot cu posibilitate de comunicare non-stop cu agenții de asigurare. Acest tip nou de servicii este foarte comod pentru clienți și este utilizat în special pentru asigurările RCA, care au cea mai mare frecvență, valabilitatea lor fiind de doar 12 luni.

Începând cu 1 februarie 2013, a fost lansat Sistemul Informațional Automatizat de Stat RCA Data, elaborat în conformitate cu o hotărâre a Guvernului [3]. Prin intermediul acestui sistem informațional sunt procesate cererile, contractele și polițele/certIFICATELE de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, sunt comunicate și transmise informațiile și dosarele de daună asociate acestora în regim online către baza unică de date a CNPF. Sistemul Informațional Automatizat de Stat permite stabilirea corectă și transparentă a primei de asigurare în funcție de factorii de risc individuali, în special prin sistemul bonus-malus, care are menirea de a acorda reduceri legale de prime pentru conducătorii auto disciplinați și a aplica majorări de prime pentru cei care au produs accidente rutiere din vina lor. Totodată, Sistemul Informațional permite schimbul de informații cu organele afacerilor interne în scopul exercitării funcției de control privind posesia asigurării RCA și Carte Verde. Digitalizarea procesului de emiterie a polițelor RCA permite contracararea fraudelor legate de încheierea contractelor de asigurare cu date anterioare producerii accidentelor rutiere.

Concluzii

La etapa actuală, piața de asigurări din Republica Moldova reprezintă un sector profitabil al pieței financiare nebancale, care indică ritmuri dinamice de creștere, dar care are și rezerve de dezvoltare. Totuși, piața asigurărilor este subdezvoltată comparativ cu potențialul existent și cu nivelul de dezvoltare în alte state, inclusiv cele vecine. Factorii care influențează negativ dezvoltarea pieței sunt venitu-

rile modeste ale populației, nivelul redus al culturii asigurărilor în societate, deprinderea populației de a miza pe ajutorul statului în situații dificile, precum și diversificarea slabă a serviciilor de asigurare oferite pe piață.

Pentru a atinge un nivel mai înalt de stabilitate și transparență a pieței asigurărilor, capabilă să protejeze interesele cetățenilor și ale agenților economici, precum și să devină o sursă importantă de investiții pentru dezvoltarea economică a țării, avem nevoie în continuare de reforme, de investiții importante, de implementarea tehnologiilor informaționale și de o competiție corectă în acest domeniu. În acest context, cele mai la îndemână soluții ar fi:

- aplicarea unor stimulente fiscale suplimentare cu scopul promovării asigurărilor benevole;
- revizuirea modelului actual de asigurări medicale, inclusiv pentru ca el să-și îndeplinească funcția de control al calității serviciilor medicale prestate;
- promovarea pachetelor de asigurare de viață cu posibilități de economisire, pentru a oferi o alternativă fondurilor de pensii, care nu funcționează în Republica Moldova;
- dezvoltarea serviciilor de vânzare prin Internet, care are toate șansele să devină unul dintre principalele mijloace de comercializare.

REFERINȚE

1. BETTERLEY, Richard S. *Intellectual Property and Media Liability Insurance Market Survey. 2013*. In: The Betterley Report. April.2013.
2. Comisia Națională a Pieței Financiare. Rapoarte anuale ale CNPF și alte date din Sectorul Asigurări. Disponibil la <http://cnpf.md/md/segas/>.
3. Conceptul tehnic al Sistemului automatizat de stat în domeniul asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule. Hotărârea Guvernului nr.133 din 27.02.2012. În: Monitorul Oficial nr.42-45/161 din 02.03.2012.
4. DLA Piper. Digital Transformation in the Insurance Sector, 2016. Disponibil la dlapiper.com.
5. Insurance Europe. European Insurance in Figures - 2015 data, December 2016.
6. Legea cu privire la asigurări nr.1508 din 15 iunie 1993. În: Monitorul Oficial nr.5/53 15.09.1994.
7. Legea cu privire la asigurări nr.407 din 21.12.2006. În: Monitorul Oficial nr.47-49/213 din 06.04.2007.

8. Statistica OECD. Indicatori de asigurare. Disponibil online la <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=INSIND>.

9. Strategia de dezvoltare a pieței financiare nebancale pe anii 2011–2014 și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei. Legea nr.35 din 03.03.2011. Monitorul Oficial nr.nr.70-73/182 din 29.04.2011.

10. Wearable Devices and their Applicability in the Life Insurance Industry. Capgemini, 2015. Disponibil online la <https://www.capgemini.com/>.

11. World Insurance Report 2016. Capgemini and Efma. Disponibil online la <https://www.worldinsurancereport.com/download>.

REZUMAT

Sectorul de asigurări din Republica Moldova: consolidarea pieței și tendințe de digitalizare.

În articol se analizează tendințele din sectorul de asigurări din Republica Moldova în baza unor indicatori folosiți pe plan internațional și a comparării valorilor acestora în diferite țări. Se constată că piața națională de asigurări reprezintă un sector profitabil, cu ritmuri dinamice de creștere, dar subdezvoltată comparativ cu alte state, în principal din cauza veniturilor modeste ale populației, nivelului redus al culturii asigurărilor în societate și a obișnuinței populației de a miza pe ajutorul statului în situații dificile.

ABSTRACT

Insurance Sector in the Republic of Moldova: Market Consolidation and Digitization Trends.

The article analyzes the trends in the insurance sector in the Republic of Moldova based on internationally used indicators and on the comparison of their values in different countries. It is noted that the national insurance market is a profitable sector with dynamic growth rates but underdeveloped compared to other states, mainly due to the modest incomes of the population, the low culture of insurance in society and the habit of the population to rely on state aid in difficult situations.

РЕФЕРАТ

Страховой сектор Республики Молдова: консолидация рынка и тенденции к оцифровке.

В статье анализируются тенденции страхового сектора Республики Молдова, на основе международных показателей и сравнения их значений в разных странах. Отмечается, что национальный страховой рынок является прибыльным сектором с динамичными темпами роста, но он слабо развит по сравнению с другими странами, в основном из-за скромных доходов населения, низкой культуры страхования в обществе и привычки населения полагаться на государственную помощь в сложных ситуациях.